

ΜΙΑ ΗΜΕΡΑ ΣΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ

Μια σειρά εκπαιδευτικών προγραμμάτων της Σχολής Campion

Από το Φεβρουάριο του 1985, το τμήμα Δημοσίων Σχέσεων της Σχολής Campion ξεκίνησε μια σειρά εκπαιδευτικών προγραμμάτων με τίτλο «Μια Ημέρα στο Μουσείο». Στόχος των προγραμμάτων αυτών είναι να δοθεί σε αλλοδαπούς — που κατοικούν για ένα μεγάλο χρονικό διάστημα στην Ελλάδα — η ευκαιρία να γνωρίσουν τις διάφορες πλευρές του Ελληνικού Πολιτισμού, παλαιότερου και νεότερου.

Η όλη ιδέα, ξεκίνησε σαν πείραμα, εκφράζοντας την επιθυμία του τμήματος Δημοσίων Σχέσεων να φέρει σε στενότερη επαφή με τον Ελληνικό Πολιτιστικό χώρο, τόσο τους μαθητές της σχολής, όσο και τις οικογένειές τους: Η Σχολή Campion, που διαθέτει Νηπιαγωγείο, Δημοτικό, Γυμνάσιο και Λύκειο, φιλοξενεί παιδιά έντης υπηκοότητας, από όλα τα μέρη του κόσμου.

Κορνηλία Χατζηασλάνη

Αρχιτέκτων, Αρχαιολόγος, Σύμβουλος Δημοσίων Σχέσεων Σχολής Campion

2

3

Το σχολείο μας προσπαθεί την ημέρα αυτή (Σάββατο ή Κυριακή) να φέρει μας από το Μουσείο ολόκληρη την οικογένεια, προσφέροντας πολλές ευκαιρίες για ενημέρωση, αλλά και ψυχαγωγία. Ψυχαγωγία για παιδιά διαφορετικής ηλικίας αλλά και για τους γονείς, τον παπού, τη γιαγιά. Η «ημέρα» περιλαμβάνει πολλές, διαφορετικές δραστηριότητες, ώστε να πειθούνται οι επισκέπτες μας ότι τους προσφέρουμε κάτιο πολύ ειδικό, που δεν πρέπει να χάσουν και όχι, απλά, μια επισκέψη σε μουσείο. Η προσπάθεια αυτή, καθώς και η έμφαση στο ψυχαγωγικό στοχείο της επισκέψης, γίνεται με σκοπό να προσλέκυουμε στο Μουσείο άτομα που, γενικά, είναι μάλλον αδιάφορα για το

χώρο αυτού. Έχουμε διαπιστώσι ότι οι περισσότεροι άνθρωποι έρχονται περισσότερο για να ψυχαγωγηθούν και λιγότερο για να «μάθουν», πιστεύουμε, όμως, ότι φεύγοντας έχουν κερδίσει σε ερεθίσματα, αν όχι άλλα, τουλάχιστον αισθητικά. Και, ότι, πιθανόν τους δημιουργούμενη διάθεση να ξαναεπικεφθύνει το Μουσείο.

Η κεντρική ιδέα του προγράμματος αυτού είναι η προσπάθεια αναπράστασης από ειδικευμένους τεχνίτες — μέσα στο χώρο του Μουσείου — του τρόπου κατασκευής αντικειμένων που βρίσκονται εκτεθειμένα στις προθήκες του Μουσείου. Προσπαθούμε να αναπαραστήσουμε:

1. Πώς ένα αντικείμενο κατασκευά-

ζόταν στην εποχή του (π.χ. μια εικόνα).

2. Πώς, κάποιο άλλο, κατασκευάζοταν πενήντα με εκατό χρόνια πριν από την εποχή μας (π.χ. επεξεργασία χάντρας κομπολογίου, εικ. 1).
3. Πώς, ένα τρίτο, κατασκευάζεται σήμερα (π.χ. τσαρούχια για την προεδρική φρουρά, εικ. 2).

Πολλές φορές, η προθήκη μας δίνει απλώς μια ιδέα, ώστε να προχωρήσουμε στην κατασκευή ενός εντελώς διαφορετικού αντικειμένου. Πάντα, όμως, μέσω στο πνεύμα του Μουσείου με το οποίο συνεργάζομαστε (π.χ. διακοσμητικά έργα από κουκούλι).

Η αναλυτική κατασκευή δίνει στον επισκέπτη τη δυνατότητα, εφόσον

4

5

75

6

7

το επιβιμεί, να προσπαθήσει να κατασκευάσει μόνος του το ανάλογο αντικείμενο. Ο τεχνίτης δείχνει τον τρόπο κατασκευής και, σαν «δασκαλός» προτρέπει τον επισκέπτη να δοκιμάσει ο ίδιος τις ικανότητές του. Εφόσον ο επισκέπτης κατασκευάσει κάτι, το παίρνει μαζί του. Η δυνατότητα συμμετοχής παλαιών εργαλείων στην επεξεργασία των αντικειμένων, μας ενδιαφέρει ιδιαίτερα. Χρησιμοποιήσαμε εργαλεία από ιδιωτικές συλλογές, τα οποία οι ουλλεκτές είχαν την καλούσση να μας δανείσουν (π.χ. μπχάνια για τα έδασμα του βαμβακιού, μπχάνια επεξεργασίας χάντρας για κομπολοί), ώστε τα παιδιά να έχουν την αμεσότητα της αισθησής της αρτής ενώς πραγματικό παιλιό αντικείμενο. Πολλές φορές, όμως, το πρωτότυπο εργαλείο - μπχάνια δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί. λόγω φθόρας ή κινδύνου φθόρας. Στην περίπτωση αυτή, μετά τη σύμφωνη γνώμη του Μουσείου, ένας ειδικευμένος μαραγκός αναλαμβάνει να αντιγράψει ακριβώς, το μπχάνιμα αυτό, όποτε τα παιδιά μπορούν να χρησιμοποιήσουν πλέον να χρησιμοποιήσουν τα αντίγραφα. ελεύθερα, παρατρέποντας το πρότυπο που έχουμε τοποθετήσει ακριβώς δίπλα.

Σε ορισμένες περιπτώσεις, ο επισκέπτης δεν μπορεί να συμμετέχει, μπορεί δώμας, ως θεατής, να παρακολουθήσει αναλυτική τη δραστηριότητα. Αυτού του τύπου δραστηριότητες, είναι όσες απαιτούν συνθήκες που δεν μπορούν να παραχθούν στο χώρο του Μουσείου (πολύ βαρεία ή μεγάλα μπχανήματα, μακροχρόνια στάδια επεξεργασίας ή, άκούμα, επεξεργασίες που απαιτούν φωτιά, δηλητηρία κτλ.). Επίσης, και όλες οι δραστηριότητες που δείχνουν τη λειτουργία τημάτων του Μουσείου, στα οποία κανονικά οι επισκέπτες δεν έχουν πρόσβαση, όπως π.χ. τα τημάτα συντήρησης. Σ' όλες τις παραπάνω περιπτώσεις, προσπαθούμε να ξεπέρασουμε τη δυσκολία, παρουσιάζοντας το ίδιο αντικείμενο σε 3 - 5 διαφορετικά στάδια της κατασκευής και

επεξεργασίας (π.χ. αργυροχοϊκή, επεξεργασία βαμβακιού). Ο ειδικός αναλύει τη δραστηριότητα, επειγεί πώς αυτή από τη μάθηση προχώρησε στην επίμενη (πολλές φορές αυτό είναι φωτογραφικά τεκμηριωμένο) και δουλεύει λίγο, ενδεικτικά, το κάθε στάδιο.

Όταν η διαδικασία της κάθε αναπαράστασης έχει καθοριστεί και ολοκληρωθεί, δημιουργούμε ένα «αρχείο», που μας επιτρέπει την αναπαραγωγή της σε κάποιο άλλο μουσείο, παρεμφερόυς πολιτιστικό αντικείμενον. Η δραστηριότητα τεκμιρώνεται φωτογραφικά, φωλάσσονται δείγματα των απαραίτητων υλικών, το σύνολο των σχετικών εργαλείων - μπχάνιμαν, καθώς και τα αντίγραφα των διαφόρων σταδίων επεξεργασίας των αντικειμένων.

Η κάθε δραστηριότητα απαιτεί πολλή προεργασία, η επαναλήψη της δώμας, γίνεται πολιού πιο απλή, χάρη στο «αρχείο» που έχουμε δημιουργήσει. Το αντικείμενο του Μουσείου, γενικά, μας προσδιορίζει τον τύπο των δραστηριοτήτων που επιλέγουμε να ολοκληρώσουμε. Παρόμοια προγράμματα μπορούν να πρασαρούμονται σε οποιοδήποτε Μουσείο, οι δυνατότητες δε δραστηριοτήτων και συνδυασμών είναι μέτρητρες.

Πάντως, τα Μουσεία Λαϊκής Τέχνης, λόγω του αντικείμενου τους, προσφέρουν περισσότερα για τη δημιουργία δραστηριοτήτων, μια και τα εκθέματά τους αντιπροσωπεύουν τη λαϊκή τέχνη, που συχνά επιζει μέχρι τις ημέρες μας.

Έτσι, είναι ευκολότερο να θρεφούν τεχνίτες οι οποίοι συνεχίζουν την παράδοση, με αποτέλεσμα μέσα στην οικογένεια να υπάρχουν τα παραδοσιακά εργαλεία και η γνώση της κρήσης τους.

Πρέπει, πάντως, να τονίσουμε ότι διακοπέται πάρα πολύ να βρούμε τους κατάλληλους ανθρώπους και, τελικά, το πετυχόμενο μετά από επινόητη προσπάθεια και έρευνα και με τη θοήθεια πολλών οργανισμών και ιδρυμάτων.

Για την ολοκλήρωση των προγραμμάτων, η Σχολή Campion έχει συνεργασθεί με 4 Μουσεία της Αθήνας. Δύο από τα προγράμματα έχουν ήδη πραγματοποιηθεί με επιτυχία — είχαμε περίπου 1.000 επισκέπτες κάθε φορά. Δύο ακόμα προγράμματα έχουν ολοκληρωθεί, σαν οργάνωση και πρόκειται να πραγματοποιηθούν στο μέλλον.

Ας σημειωθεί ότι, αν και βασικά, τα προγράμματα αυτά απευθύνονται στους μαθητές της Σχολής Campion και τις οικογένειές τους, η είσοδος είναι ελεύθερη και το ευρύτερο κοινό είναι ευπρόσδετο.

Αναλυτικά, οι δραστηριότητες που έχουν ολοκληρωθεί σαν επεξεργασία μέργη άσημα, είναι:

1. «Μια ημέρα στο Μουσείο Ελληνικής Λαϊκής Τέχνης».

Καλαθοπλετική και κατασκευή ψάθινης καρέκλας.

Κατασκευή και επεξεργασία αντικειμένων από χαλκό.

Χάραξη του ονόματος του επισκέπτη σε ανανυπητική χάλκινη πλακέτα.

Μάθημα ελληνικών χώρων.

Γένεσιμο μαλιού, πλέξιμο κάτσας με 4 βελάνες, ύφανση στον οργανείτο Μουσείου.

Κοπανέλι, (εικ. 3), κέντημα με ηπειρωτική και σκυριώνα βελονά, στους χώρους με τα αντίτοιχα εκθέματα. Χρωμάτισμα από τους επισκέπτες φιγούρας παγωνιών. Αντιγράμμενο από τη συλλογή κεντημάτων του Μουσείου, καθώς και της τοιχογραφίας του Θεόφιλου «Ο Μάρκος Μπότσαρης».

Διήγημα παραμυθιού για τον Μ. Αλέξανδρο και τη γοργόνα, από μαθητρια της Σχολής Campion, τυπωμένης σαν γιασιά. στο χώρο των Κρητικών κεντημάτων με τη γοργόνες.

Διακόπημα σηκουνούν από τον ειδικένευμένο «τερζή» (εικ. 4).

Κατασκευή ταραρουχιών.

Επιδείξη της περιπτώσεως διαδικασίας του ντυσίματος με ελληνική φορεσιά. Ευκαρία για τους επισκέπτες να

δουν τον εαυτό τους στον καθρέφτη «ντυμένο» με ελληνική παραδοσιακή φορεσιά, με τη βοήθεια ντυμένης, ακέφαλης κούκλας (εικ. 5).

Παράσταση Καραγκιόζη, επίδειξη κατασκευής φιγούρας από τον καραγκιόζαπακήτη, χρωμάτισμα φωταντιγράφων από φιγούρες.

Τό πρόγραμμα αυτό πραγματοποιήθηκε στις 4 Μαΐου 1985 και επαναλήφθηκε με οριμένες προσθήκες από το Μ.Ε.Δ.Τ. από τις 26 έως τις 30 Ιουνίου 1985 ενταγμένο στις εκδηλώσεις για την Αθήνα Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης, 1985.

2. «Μια Ημέρα στο Κέντρο Λαϊκής Τέχνης και Παράδοσης του Δήμου Αθηναίων».

Αργυροχώρια — τα διάφορα στάδια επεξεργασίας του ασημένιου αντικειμένου (εικ. 6).

Επεξεργασία γρούνας. Πώς κόβεται το δέρμα, πώς τελαρώνεται, πώς συναρμολογούνται τα μικρά κομμάτια που περισσεύουν από τα δέρματα και πώς, τελικά, όλα αυτά, γίνονται ένα γούνινο πατό.

Επεξεργασία χάντρας κομπολογίου στο εντυπωσιακό παραδοσιακό μπάχντα (κόψιμο, τρύπτημα, τορνάρισμα, γυάλισμα).

Κατασκευή κομπολογίου από τους επισκέπτες, με την επιθεώρηση ειδικευμένης τεχνήτριας (εικ. 7).

Ψωμογλυπτική, στην ωραίατα Κατζίνα του σπιτιού της Αγγελικής Χατζημάλη, όπου στεγάζεται το Κέντρο: Κουλουράκια με λουλούδια από ζύμη, διακόσμηση με τη βοήθεια τοστόδρασα, με τη συμμετοχή του επισκέπτη (εικ. 8).

Μαθήματα ζωγραφικής από τον Μποστ (εικ. 9), χρωμάτισμα φωταντιγράφων ενός έργου του.

Αγγειοπλαστική σε τροχό.

Διακοσμητικά έργα από κουκούλι, με την τεχνική του κολλάζ. Κατασκευή από τους επισκέπτες.

Μάδιμη κεντητήματος με θελονάκι, ύφανσης φλοκάτης στον παλιό οργαλλείο του Μουσείου.

Επεξεργασία μαλιού - έσσιμο, λανάρισμα, γνέσιμο με την παλιά ανέμη (εικ. 10, 11, 12).

Επεξεργασία θαμβακιού - από το φυτό μέχρι τα φραστά.

Το πρόγραμμα αυτό πραγματοποιήθηκε στις 12 Οκτωβρίου 1985.

3. «Μια Ημέρα στο Μουσείο Μπενάκη».

Αγγυρογραφία. Οι επισκέπτες παρακολουθούν την παραδοσιακή μέθοδο κατασκευής μιας εικόνας και προσπαθούν να ζωγραφίσουν πάνω σε ξύλο, με ποτιστωμένο το σχέδιο κάποιας εικόνας.

Ζωγραφική σε πορσελάνη - επίδειξη από ειδικευμένο τεχνήτη και δοκιμή του επισκέπτη.

Ψηφιδωτό - επίδειξη και συμμετοχή στην κατασκευή τους.

Συλλογή από παλιές κλειδαριές και κλειδιά. Τα παδιά μπορούν να παίζουν, προσπαθώντας να τα ταιριάσουν.

Στάμπες σε ύφασμα, με υπόδειγμα την εξαιρετική συλλογή σταμπών υφασμάτων του Μουσείου.

Βιβλιοδετική. Παρακολύθηση των σταδίων της.

Βιζαντινή γραφή - οι επισκέπτες προσπαθούν να γράψουν το όνομά τους, με υπόδειγμα ένα γνήσιο χειρόγραφο.

Συντήρηση εικόνας, κεραμικού, ξύλου και χαρτού.

Κατασκευή φουστανέλλας και δυνατότητα για τα παιδιά να ντυθούν με

παραδοσιακές φορεσιές.

Επίσης, στο χώρο του Μουσείου, η χωρδιά του Δημοτικού της Σχολής Campion θα ψάλλει Βιζαντινούς Ύμνους.

Το πρόγραμμα αυτό θα πραγματοποιηθεί το Σάββατο, 1 Φεβρουαρίου 1986.

4. «Μια Ημέρα στο Νομισματικό Μουσείο».

Έχει πραγματοποιηθεί, με το επιστημονικό προσωπικό του Μουσείου, σχεδιασμός για ανάλογο πρόγραμμα του οποίου την πραγματοποίηση, λόγω της επικείμενης μετασέγκασης του Νομισματικού Μουσείου στο ίλιο Μέλαθρον (Μέγαρο Ερ. Σλήμαν) αναγκασθήκαμε να μεταβέσουμε στο μέλλον και στο νέο πλέον χώ-

ρο του Μουσείου. Το πρόγραμμα αυτό περιλαμβάνει διάφορες πολύ ενδιαφέρουσες δραστηριότητες και αφόνη πληροφόρηση γύρω από τα νομίσματα, μολυβδόβουλα και σταθμία της συλλογής του Μουσείου.

Η συμμετοχή και η προσωπικότητα του τεχνίτη - δημιουργού - δασκάλου στη δραστηριότητα είναι πολύ σημαντική για την επιτυχία της. Η αγάπη του για τη δουλειά του και οι εκπαιδευτικές διανοτήτες διακρίνονται αμέσως. Η ίδια ακρίβεια δραστηριότητα παρουσιάσειν από δύο διαφορετικούς ανθρώπους, με τα ίδια εργαλεία, μπορεί να είναι από απόλυτα επιτυχημένη έως εντελώς αποτυχημένη. Στο φυλλάδιο που συνοδεύει την έκθεση, τα ονόματα των τεχνίτων - δημιουργών αναφέρονται πάντα, προσποθώμενος δε να τυπωνούμενος ένα μικρό διαγραφικό σημείωμα για τους τεχνίτες, το οποίο υιοθέτεται στους επισκέπτες.

Η Σχολή Campion έχει κυρίως ξενόγλωσσους μαθήτες, συνεπείς έπρεπε να ξεπεραστεί το εμπόδιο της γλώσσας. Δίπλα, λοιπόν, στον κάθε τεχνίτη υπάρχει πάντοι ένας μαθητής της Σχολής, ο οποίος είναι διγλωσσος και κάνει τη μετάφραση ανάμεσα στον τεχνίτη και τον ξένο επισκέπτη. Οι μαθητές αυτοί έχουν προσφερθεί από μόνον τους να βοηθήσουν στο πρόγραμμα. Μια εδδονόμα πριν την εκδήλωση, οργανώνεται από το σχολείο μια επίσκεψη τους στο Μουσείο.

Η υπεύθυνη του Μουσείου τους κάνει μια αναλυτική ξενάγηση στο χώρο του Μουσείου και τους προμηθεύει με στοιχεία σχετικά με τη δραστηριότητα στην οποία θα βοηθήσουν. καθώς και γλωσσάριο της ειδικής ορολογίας. Έτσι, την ημέρα της διείσεις, οι μαθητές έρχονται προετοιμασμένοι, η συμμετοχή τους δε αποδειχθήκε πραγματικά πολύτιμη.

Για την οργάνωση των προγραμμάτων αυτών συνεργάσθανται οι υπεύθυνοι των Μουσείων:

Μουσείο Ελληνικής Λαϊκής Τέχνης: Δρ.Ελένη Καρασταύτη, Δρ. Ευριδίκη Ρεταίλα.

Κέντρο Λαϊκής Τέχνης και Παραδόσης: Αντιδικταρχός Ελένη Δωρή, Δήμητρα Χρυσικοπούλου.

Μουσείο Μπενάκη: Νίκη Ζαράκη - Μπελεσωάτη.

Τελειώνοντας, θέλω να τονίσω ότι χωρίς τις πλατείες αντιλήψεις, στον τομέα των Δημοσίων Σχέσεων, του Διευθυντή της Σχολής Campion Τηλέμαχου Μαράτου, τη συμπαράσταση και βοηθεία του, το πρόγραμμα αυτό δεν θα είχε πραγματοποιηθεί.

11

12